

Makale Gönderim Tarihi: 22.01.2019
Makale Yayınlanma Tarihi: 15.08.2019

Makale Kabul Tarihi: 04.07.2019
Ağustos 2019 • 9(2) • 282-303

KKTC Eğitim Sisteminde Yaşanan Güncel Sorunlar

Hale ERDEN*

Ali ERDEN**

Öz. Çalışmada KKTC eğitim sistemi içerisinde yer alan ilkokul, genel ortaöğretim ve mesleki teknik eğitimde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin KKTC eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda 10 okul yöneticisi ve 26 öğretmen olmak üzere toplam 36 kişi yer almaktadır. Katılımcılar, ilkokul, ortaokul, genel lise ve meslek liselerinden yönetici ve öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırma verileri öğretmenlere açık uçlu olarak sorulan iki soru ile elde edilmiştir. İlk olarak öğretmenlere “KKTC eğitim sisteminin size göre en önemli gördüğünüz 5 sorunu sıralayınız? Ardından “Neden bu şekilde düşündüğünüzü açıklayınız?” şeklindeki ikinci soru sorularak görüşleri yazılı olarak alınmıştır. Araştırmada elde edilen nitel veriler betimsel ve içerik analizine tabi tutulmuştur. KKTC Eğitim sisteminin okul yöneticileri ve öğretmenlere göre güncel sorunları; öğretmenlerle ilgili sorunlar, fiziki yapı ve donanım eksikliği, politik nedenler, yönetsel sorunlar, eğitim programı, aile, okul finansmanı, göç ve etkileri, ders süresi ve akademik takvim, sınıf geçme ve sınav sistemi, teknoloji kullanımı, denetim, öğretmenin hizmetiçi eğitimi, öğrenci, rehberlik, yasal düzenlemeler, üniversiteye giriş olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim sistemi, okul yöneticileri, öğretmenler, güncel sorunlar.

* Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0003-4177-6203>, Doç. Dr., Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği Bölümü, hale.erden@kisbu.edu.tr

** Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-7190-4144>, Dr. Öğ. Üyesi, Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü, ali.erden@kisbu.edu.tr

1. Giriş

Kıbrıs, Akdeniz'de üçüncü büyük adadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), Kıbrıs adasında yer almaktadır. Ada daha çok politik sorunlarla anılsa da özellikle KKTC eğitim adası olma yönünde önemli mesafeler kat etmiş durumdadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti eğitim sisteminde 2017-2018 eğitim istatistiklerine göre üniversiteler dahil 151.839 öğrenci yer almaktadır. Bu sayılara 13.900 yaygın eğitim nüfusunu eklediğimiz de 165.739 öğrencinin doğrudan eğitim hizmeti aldığını görmekteyiz. 2011 nüfus sayımına göre ülke nüfusu 286.257 olduğu düşünüldüğünde eğitimdeki öğrenci sayısının önemi görülmektedir. Bu sayısal veriler bile bu küçük ülkede eğitim sisteminin ne kadar geniş bir kapsamı olduğunu ve bir dizi sorunların yaşanılmasının kaçınılmaz olduğunu göstermektedir.

Kıbrıs Türk Eğitim sistemi, tarihsel süreç içerisinde birçok değişimlere uğramıştır. Bu değişimlerin ana hatlarını adanın 1571 yılında Osmanlıların almasından İngiltere'ye kiralanmasına kadar (1878) geçen dönem, İngiliz idaresinde Kıbrıs Türk Eğitimi, ortak Kıbrıs Cumhuriyeti dönemi ve 1974 sonrası dönem olarak gösterebiliriz (Erden, 2018). Her dönem de toplumsal ve siyasal yaşamda önemli değişimler yaşanması eğitimi de köklü biçimde etkilemiştir.

KKTC'de doğrudan eğitim sorunlarının neler olduğuna ilişkin araştırma sayısı sınırlıdır. İlk olarak Günsel (1994), KKTC'de eğitim sorunlarına ilişkin toplumun sürekli bir değişim içinde olduğu ve savaşlar yaşamış olduğunu belirtmektedir. Bu değişimde Kıbrıs Türk toplumu, kültür bazında değişikliğe uğradığı gibi, sosyo-politik bazda da değişimler yaşamıştır. İlk bakışta, toplumun küçük olması birçok sorunların anında çözümlenebilir imajı yaratmasına rağmen, gerçek yaşananlar tam ters sonuçlar vermektedir. Örneğin, Türk toplumu yıllardır sağlık ve eğitim konularında birçok sorunlarla karşı karşıyadır. Bunların başında yetersiz bina, uzman kişi eksikliği ve en önemlisi belirli bir sistemin oturmaması gelmektedir.

Daha sonra hazırlanan Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) raporuna göre (2012), KKTC eğitim sisteminin sorunları; yükseköğrenimin yabancı öğrenci oranının yüksekliğinden dolayı ekonomik bir sektör olarak görülmesi, yükseköğretim de kalitenin düşüklüğü, ülkeye uygulanan ekonomik ve politik izolasyonun eğitim sisteminin gelişimini olumsuz yönde etkilemesi, mesleki liselerinin tercih edilmemesi eğitim bütçesinin büyük bölümünün maaşlara gitmesi nedeni ile eğitime yatırım yapılamaması, göçmen çocukların eğitime devamı konusunda verilerin yetersiz olması, mesleki eğitimde maliyetlerin çok yüksek olması, ilkokullarda bazı öğrenim materyallerini okulun karşılamaması, ilkokuldaki beslenme masraflarını ailelerin karşılaması nedeni ile fakir çocuklar açısından eşitsizlik yaratması, özel derslerin yaygın olması, eğitim kalitesine yönelik nesnel verilerin olmaması, iyi bir ölçme ve değerlendirme sisteminin kurulamaması, okullar arasında fiziki ve insani kaynak farklılığının büyük olması, öğretimde çoğunlukla ezber yönteminin kullanılması, akademik eğitimin sınıf tabanlı yürütülmesi, bilgi ve iletişim teknolojilerinden yönetim hizmetlerinde ve sınıfta yeterince yararlanılmaması, mesleki eğitimin verildiği okulların

işgücü piyasasının gereksinimlerine uygun altyapıya sahip olmaması, üniversiteye geçişin kolay olması, yükseköğretim kurumlarında kütüphane ve laboratuvar gibi olanakların yetersizliği, okul müdürü ve öğretmenlerin işe Kamu Hizmeti Komisyonu tarafından alınması ve ilk ve ortaöğretim okullarının yönetim ve finansman açısından çok az yetkiye sahip olması olarak belirlenmiştir.

Son olarak Karahanoğlu (2015), KKTC eğitim sisteminin sorunlarını okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve öğrenciler kaynaklı olarak belirlemiştir. Okul yöneticileri ile ilgili sorunlar kendini geliştirmeme, yeniliklere açık olmama, bilgi ve iletişim teknolojilerini etkili olarak kullanamama ve iletişim becerilerine sahip olmamadır. Öğretmenlerle ilgili sorunlar mesleğin seçiminin ekonomik kaygılardan dolayı olması, öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate almama, kendini yenilememe, tükenmişlik yaşama, velilerle iletişim kurarken sorunlar yaşamadır. Veliler ile ilgili sorunlar velilerin çocuklarla yeterince ilgilenmemesi, iletişime açık olmama ve çocuğuyla nitelikli zaman geçirmeme, öğretmenlerle işbirliği yapmama ve velilerin öğretmenin işine gereğinden fazla müdahale etmeleridir. Öğrencilerle ilgili sorunlar sınıfların kalabalık olması, öğrencilerin motivasyon eksikliği, öğrencilerin devamsızlığı, öğrencilerin ailelerinden olumsuz etkilenmeleri ve amaçsızlıktır. Bunların dışında bazı öğretmenler, doğrudan doğruya öğrencilerden kaynaklanan sorun olmadığını ve esas sorunun veli ve öğretmenlerden kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Her toplum eğitim sistemini yenileme isteği ile, onu olduğu gibi sürdürme eğilimi arasındaki çelişkiyi yaşar. Sistemi yenileme isteği çağdaş gelişmelerin baskısından doğar; varolanı koruma eğilimi ise süreklilik sağlama ve güven verme isteğinin sonucudur. Bu çelişkiyi çözümenin çok güç olması nedeniyle, toplumlar hızla değiştiği halde eğitim sistemlerinin çok yavaş değiştiği görülür. Eğitimi yenileştirme çabaları çoğu zaman reform projelerinde, planlarda kalır, uygulamaya dönüşmez. Çağdaş eğitim söylemleri literatürde durmadan yinelenir, ama okula girmez, öğrencinin yaşamına yansımaz (Onur, 1994).

KKTC eğitim sisteminin geliştirilmesi, eksikliklerin giderilmesi, yanlışların düzeltilmesi için birçok düzenleme yapılsa da yapılan araştırmalar bazı sorunların (Tablo 1) hala devam etmekte olduğunu göstermektedir. Bu sorunların çoğunluğunu da yapısal sorunlar oluşturmaktadır.

Tablo 1.

KKTC Eğitim Sistemi ile İlgili Yapılan Araştırmalarda Belirlenen Sorunlar

Belirlenen Sorun	Araştırmayı yapanlar
Özel eğitim	Abbasoğlu, 2016; Saygı, 2007; Dağlı, 2009; Argün, 2015; Tabaklar, 2017; Can, 2015
Sınav	Abbasoğlu, 2015;
Okul yönetimi	Ağdelen, 2005; Alp, 2005; Aşıksoy, 2013; Bakır, 2015; Tekyıl, 2003

Okul finansmanı	Akşahin, 2017
Öğretim yöntemi	Aktunç, 2010; Baysen, Güneyli ve Baysen, 2012; Alışkan ve Güneyli, 2016
Öğretmene destek	Altaylı, 2016; Basmacı, 2013; Baş, 2016; Sezer, 2013; Özyolcu, 2015; Conkbayır, 2015; Erden, 2016
PDR Hizmetleri	Arslan, 2013
Ödül-Ceza	Seyhani, 2006; Özder, Seyhani ve Konedralı, 2009
Denetim	Pastırmacıoğlu, 2005; Bengihan 2006; Bilgin, 2005; Yenen, 2018; Erkurt, 2017
Öğrenci	Köşker, 2006; Dağsever, 2007; Cangül, 2018
Zorbalık	Mutluoğlu, 2007; Yitik, 2016
Ölçme ve değerlendirme	Yalgın, 2007; Menteş, 2012
Sınıf yönetimi	Keskinoğlu, 2007; Konti, 2007
Disiplin sorunları	Honca, 2012
Okul güvenliği	Yazıcı, 2012
Madde kullanımı	Çakıcı, 2005; Çakıcı, Çakıcı, Eş ve Ergün, 2014
İnternet bağımlılığı	Tok, 2014
Öğretmenin tükenmişliği	Özberk, 2015
Teknoloji kullanımı	Dericioğlu, 2016; Ozdamlı ve Uzunboylu, 2014; Yaratın, Isman, Alibaba Erden, Caner & Canan 2008; İşman, Yaratın ve Caner, 2007
Eğitim sistemi	Karahanoğlu, 2015; Mertkan, 2010
Öğretmen eğitimi	Alibaba Erden ve Özer, 2013; Baskan ve Ayda, 2018

Tablo 1’de yer alan sorunları çoğaltmak mümkündür. Ancak yapılan araştırmalar incelendiğinde, en çok vurgu yapılan sorunların öğretmene destek, teknoloji kullanımı, denetim, okul yönetimi ve özel eğitimle ilgili olduğu söylenebilir.

Ekonomistler, psikologlar, öğretmen sendika temsilcileri, kamu politikaları analistleri ve politikacılar dahil olmak üzere birçok meslek grubu üyeleri, yıllardır eğitim politikalarını belirlemede etkili olmaktadır ve sorunları konuşmaktadırlar. Diğer taraftan, öğretmenler neredeyse sessizdir. Ancak öğretmenler, eğitim politikalarının pratik sonuçları konusunda doğrudan deneyime sahiptirler ve eğitim sistemi içerisinde doğrudan okullarda yaşanan ancak kamuya açık forumda yeterince tartışılmamış olan sorunları da belirleme pozisyonundadır (McAllister, 2018). Bu yüzden eğitim sistemi ile

ilgili değerlendirmelerde ve yenileşme çabalarında okul yöneticileri ve öğretmenler daha çok söz sahibi olmalıdırlar. Değişen eğitim paradigmaları ile birlikte de sistem içerisinde yer alan okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin eğitim sistemine ilişkin görüşleri de oldukça önemli olmaktadır.

1.1 Amaç

Bu çalışmada, yönetici ve öğretmenlerin KKTC Eğitim Sistemi'nin güncel sorunlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Modeli

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseninden yararlanılmıştır. Olgu bilim çalışmalarında, kişi ya da kişilerin belli bir olguya ilişkin algılarını veya perspektiflerini ortaya çıkarılması, yorumlanması amaç edinilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Olgubilim günlük deneyimlerimizin anlamı ve doğası ile ilgili derinlemesine bir yaklaşımın kazanılmasını sağlar (Patton, 2014). KKTC eğitim sisteminde okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin hangi sorunları yaşadıkları, sorunları nasıl deneyimlediği ve betimlediği araştırılmaktadır.

2.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunda 10 okul yöneticisi ve 26 öğretmen olmak üzere toplam 36 kişi yer almaktadır. Katılımcılar, ilkököl, ortaoköl, genel lise ve meslek liselerinden yönetici ve öğretmenlerden oluşmaktadır.

2.3 Verilerin Analizi

Araştırma verileri okul yöneticilerine ve öğretmenlere açık uçlu olarak sorulan iki soru ile elde edilmiştir. İlk olarak öğretmenlere "KKTC eğitim sisteminin size göre en önemli gördüğünüz 5 sorunu önem sırasına göre sıralayınız? Ardından "Neden bu şekilde düşündüğünüzü açıklayınız?" şeklindeki ikinci soru sorularak görüşleri yazılı olarak alınmıştır. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin verdikleri yanıtlar araştırmanın verilerini oluşturmaktadır. Araştırmada toplam 75 sayfa veri elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen nitel veriler betimsel ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Öncelikle öğretmenlerin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim sistemi ile ilgili olarak sıraladıkları sorunlar betimsel olarak analiz edilmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin içerik analizi sürecinde araştırmacılar tüm dökümleri birbirinden bağımsız olarak katılımcıların KKTC eğitim sistemine ilişkin sorun olarak belirledikleri maddeleri belirli başlıklar altında birleştirmişler ve alt temaları oluşturmuşlardır. Daha sonra araştırmacılar, farklı temalar altında belirledikleri görüşler üzerinde tartışarak uzlaşıya varmışlardır. Araştırmanın güvenilirliği "Güvenirlilik = Görüş birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100" formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Araştırmacılar arasındaki güvenirlilik oranı %86 olarak bulunmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde yönetici ve öğretmenlerin KKTC Eğitim Sisteminin sorunlarına ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Öncelikle sorunlara ilişkin genel bir tablo verilmiştir. Doğrudan alıntılarda katılımcı görüşleri Y1, Y2, Ö1, Ö2, ... kısaltmasıyla verilmiştir. Tablo 2'de okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin, KKTC Eğitim Sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 2.

Okul Yöneticileri ve Öğretmen Görüşlerine Göre KKTC Eğitim Sisteminin Güncel Sorunları

Sorunlar	F	%
Öğretmenlerle İlgili Sorunlar	26	14,94
Fiziki Yapı ve Donanım Eksikliği	23	13,22
Politik Nedenler	20	11,49
Yönetimsel Sorunlar	16	9,20
Eğitim Programı	15	8,62
Aile	11	6,32
Okul Finansmanı	10	5,75
Göç ve Etkileri	8	4,60
Ders Süresi ve Akademik Takvim	7	4,02
Sınıf Geçme ve Sınav Sistemi	7	4,02
Teknoloji Kullanımı	7	4,02
Denetim	6	3,45
Öğretmenin Hizmetiçi Eğitimi	5	2,87
Öğrenci	4	2,30
Rehberlik	4	2,30
Yasal Düzenlemeler	3	1,72
Üniversiteye Giriş	2	1,15
Toplam	174	100

3.1 Öğretmenlerle İlgili Sorunlar

Okul yöneticileri ve öğretmenler 26 kez öğretmenlerle ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde en önemli sorunlardan birinin öğretmenlerle ilgili olduğunu belirtmektedirler. Öğretmen eğitim sisteminin en önemli insan kaynağıdır. Öğretmenlerle ilgili sorunlarda, özel ders verme, öğretmen tutumları, motivasyon düşüklüğü, mesleğin itibar kaybı, çok sık rapor almaları, ilkokullarda özel eğitim ve RPD olmaması, okullarda öğretmen eksikliği, öğretmenlerin öğretim yöntemleri uygulama

yetersizlikleri, okullarda araç-gereç olmasına rağmen öğretmenlerin kullanmaması ve sendikal kaynaklı yüksek imtiyaz olmasına vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Öğretmen kadromuzda eksikler bulunmaktadır (Y3).

Okullarda öğretmen eksiklikleri nedeniyle eğitimin sürdürülebilirliği sekteye uğramaktadır (Ö22).

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu kişisel gelişimle ilgilenmiyor. Derslere zoraki girenler çok (Ö10).

Öğretmenlerin hepsini tek tek sınava sokmak ve yeterli başarıyı gösterenlerin devamı sağlanmalıdır. Performansı değerlendirme olması şart. Herkes bu mesleği sevmeli çaba sarfetmeli (Ö7).

Özel eğitim uzmanlık gerektiren bir alandır. Her okulda bu alanda üniversite eğitimi almış kişiler için kadrolar açılması gerekli. Bu öğrenciler okulların içerisine entegre edilemiyor (Ö14).

3.2 Fiziki Yapı ve Donanım Eksikliği

Okul yöneticileri ve öğretmenler 23 kez fiziksel yapı ve donanım ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde en önemli sorunlar birinin fiziksel yapı ve donanım ile ilgili olduğunu belirtmektedirler. Fiziksel yapı ve donanım ile ilgili sorunlarda, okul binalarının yetersizliği, araç gereç eksikliği, kalabalık sınıflar, altyapı eksikliği, okuldaki donanım eksikliği, kitap eksikliği, taşımacılık, derslik yetersizliği ve okul bahçelerine vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Okullarda derslik sayısında yetersizlik, eğitim materyallerinde yetersizlik v.b. fiziki sorunlar vardır (Y7).

Bina alt yapısının daha güvenli, ısı yalıtımı yüksek wc temizliği (hijyen) olanaklarının artırılması (Ö5).

Okulların kötü yönde fiziksel yapısı da eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir (Ö12).

Diğer önemli eksik kalan nokta ise kurumlardaki fiziksel/alt yapı eksiklikleridir. Çünkü alt yapı eksiklikleri sonucunda geleneksel yöntemlerin dışına çıkılamama sorunu baş göstermektedir (Ö15).

Okulun nüfus olarak kalabalık olması mevcut olanakların yeterli olarak kullanılmasına olanak tanımıyor (Ö17).

Kalabalık sınıflarda çocuğa ulaşmak ve verimli olmak zor bir durumdur (Ö18).

Ders kitapları geç gelmiş, okullar öğretmensiz açılmış bunlar büyük resmin küçük parçaları (Ö20).

Şu anda okullarımızda hala daha eğitimin sürdürülebilirliğini sağlayacak fiziksel alan ve malzeme yetersizlikleri bulunmaktadır (Ö22).

3.3 Politik Nedenler

Okul yöneticileri ve öğretmenler 20 kez politik nedenlerle ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin politik nedenlerden kaynaklandığını belirtmektedirler. Politik nedenlerle ilgili sorunlarda bütünsel yaklaşımın olmaması, eğitim sisteminin devlet politikası olmaması, büyük değişikliğe gidilirken vazgeçilmesi, eğitim sistemindeki eksiklikler, bozuk sistem, popülist yaklaşımlar, sistemsizlik, disiplinler arası bağlantının olmaması, sürekliliğin olmaması, çözümlerin uzun süre alması, çözümsüzlük, gelecek güvencesi, öğrenciyi motive eden geleceğin ülkede olmaması, devletin eğitim politikalarında ciddiyetsizliği, hükümet politikalarında eğitimin önemsenmemesi, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik ve siyasal durum, hükümet değişikliği ile yaşanan sorunlar, sendikaların tutumu ve eğitimde siyasetin olmasına vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Her gelen hükümet, sistemi değiştirmektedir (Y8).

Bakanlık eğitim kaygısı ile değil siyasal kaygılarla hareket etmektedir (Y7).

Ülkemizdeki eğitim sorunlarının temelinde devlet politikası olmaktan çıkmış ve hükümet politikasının uygulandığı bir eğitim sistemi ile okullarda eğitim öğretim yapılmaktadır (Y10).

Eğitim sistemimizde planlar çok kısa süreli yapılıyor. Bence planlar 10 yıllık ve üzeri olmalı (Ö4).

Eğitim yetersiz ve sistem çökmüş durumdadır (Ö6).

Sendikalar eğitimin geliştirilmesi ve ilerlemesi ile ilgilenmiyor. Daha çok siyasi tavır sergiliyorlar (Ö10).

Okullarda, bakanlıkta ve hatta tüm kamu kuruluşlarında sistemsizlik, umursamazlık ve ciddiyetsizlik var (Ö20).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde eğitim sisteminden şikayetçi olduğumuz çok konu varken çözümleyici bir giriş yolu düşünülmemesinden şikayetler havada kalmaktadır (Ö23).

Eğitim sürekli gelişen ve değişen dinamik bir süreçtir. Kıbrıs'ın özel durumu nedeni ile Türk toplumu uzun yıllar dünyaya kapalı ve yalnız Türkiye etkisinde kalmış ve dünyadaki gelişmeleri izleyememiştir (Ö26).

3.4 Yönetimsel Nedenler

Okul yöneticileri ve öğretmenler 16 kez yönetimsel nedenlerle ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin yönetimsel nedenlerden kaynaklandığını belirtmektedirler. Yönetimsel nedenlerle ilgili sorunlarda vizyon eksikliği, eğitim ve öğretimi yönlendirme, sistemde iletişim hantallığı, yöneticiler, müdüre göre uygulama, yönetim, planlama, idarecilerin donanımlı olmaması, okula dayalı yönetimin olmaması, çalışan-çalışmayan ayrımının yapılmaması, liyakat, paydaşlarla işbirliği olmaması, merkeze uzaklık ve hademe yetersizliğine vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Eğitim sistemindeki bürokrasinin de çok yavaş ve tek merkezden yürütülmesi (Y9).

İdareci olarak okulda diğer idarecilerle iletişim kurma sorunu yaşadığımız problemler var (Y8).

Kadrolu hademelere iş yaptırmakta zorlanan okul yöneticileri var (Ö14).

Okula dayalı yönetim olmadığından amaca tam olarak ulaşamadığımız bir gerçektir. Öğrenciler üzerinde yeterince etkili olamıyoruz (Ö13).

İdarecilerin eğitimsel olarak donanımlı olmayışı öğretmene, öğrenciye ve buna bağlı olarak eğitime olumsuz yönde yansımaktadır (Ö12).

İdareciler çalışan-çalışmayan ayrımını gözetmiyorlar. Eğitimde köklü bir değişime ihtiyaç duyulmaktadır (Ö7).

3.5 Eğitim Programı

Okul yöneticileri ve öğretmenler 15 kez eğitim programları ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin program ve akademik nedenlerden kaynaklandığını belirtmektedirler. Program ve akademik nedenlerle ilgili sorunlarda ders saati süresinin yetersizliği, programların düzensizliği, müfredatın yenilenmemesi, müfredatın tüm okullarda aynı olması, okulöncesi programlar, yabancı dil öğretimi, müfredatın ders saatleriyle uygunsuzluğu, tatilin çokluğu, yaratıcılığın olmaması ve ilkokullarda öğretim yapılmamasına vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Eğitim öğretim programlarının günümüz koşullarına göre yeniden düzenlenmesi gerek. Eğitim durağan bir yapıda değildir (Y6).

Ezberci eğitim sisteminden bir türlü uzaklaşamadı. Her yıl bir önceki yıldan daha geriye gittiğimizi fark ediyorum (Y9).

Meslek yaşantım süresince en önemli eksikliğin öncelikle öğrenci ihtiyaçlarının belirlenmesinde olduğunu düşünmekteyim. Bu nedenle eğitim programlarının ihtiyaç analizlerinin yansıttığı verilere göre oluşturulması gerekmektedir (Ö15).

Derslerin derste öğretilmesi, öğretim yöntemlerinin klasik yöntemlerden çıkılarak modernize edilmesi öğrencinin öğrenme isteğini artıracaktır. Okullarda hala eğitim yerine öğretim ağırlıklı müfredat takip edilmektedir ve bunun dışına çıkılmamaktadır (Ö22).

Eğitim programları temelde bu ülkeye hizmeti amaç edinecekse özünde her bölgenin farklı sorunu olacağından bölge-bölge eğitim programları geliştirilmelidir. Bilgiyi keşfetmeye, öğrenmeye teşvik etmeye, dünya ufğunun geniş olabilmesine katkı sunacak bir gelecek için klasik Türk eğitim felsefesi yerine çağdaş eğitim felsefelerine geçilememesi ciddi bir sorundur (Ö23).

3.6 Aile

Okul yöneticileri ve öğretmenler 11 kez aile ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin aileden kaynaklandığını belirtmektedirler. Aile

ilgili sorunlarda aile eğitiminin yetersizliği, ailelerin çocuklarına sorumluluk vermemesi, aile ile öğretmen ilişkileri ve çevre faktörüne vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Aile öncelikle geçim derindedir. Özellikle görev yaptığım okulda sosyo-ekonomik bakımından zayıftır. Buda eğitim-öğretimi olumsuz etkilemektedir (Y4).

En önemli sorunlardan birisi aile yapısı ve bunun eğitim sistemindeki etkileridir. KKTC'de aileler çocuk bakımı konusunda oldukça yetersiz ve bilinçsiz oldukları görülmektedir. Bu durum eğitim üzerinde direkt olarak etkilidir. Unutulmamalıdır eğitim önce ailede başlar (Y7).

Ailelerin özellikle meslek liselerinde çoğunlukla ilgisiz davranması, çocukla doğru düzgün iletişim kuramaması (Ö5).

Ailelerin büyük kısmı, eğitimsel açıdan çocuklarına gerekli ilgi ve yardımı yapmamaktadırlar (Ö12).

Parçalanmış aile çocukları. Sosyal ve psikolojik ihtiyaçları karşılanmamış öğrencilerin Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin henüz alt basamaklarında olması nedeniyle öğrenmeye hazır bulunmaları söz konusu değildir (Ö14).

3.7 Okul Finansmanı

Okul yöneticileri ve öğretmenler 10 kez okul finansmanı ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin okul finansmanından kaynaklandığını belirtmektedirler. Okul finansmanı ilgili sorunlarda ekonomi, bütçe yetersizliği, yardımcı öğretmen ücretleri ve İngilizce kitaplarının pahalı olmasına vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Okulların etkinliklerini yapmaları için ya da bir şey almak için parası yoktur. Kayıt paraları ile döndürülmeye çalışılmaktadır (Y6)

Okulöncesinde yardımcı öğretmenlerin ücretleri ödenmemektedir (Ö1).

Okullara yeteri kadar (belki de hiç) ekonomik katkı olmaktadır (Ö6).

İngilizce kitaplarının pahalı olmasından dolayı geliri düşük ailelerin alması zor olmaktadır (Ö8).

Ülkemizde yapılan eğitim çalışmalarına daha çok önem verilmeli, daha çok maddi kaynak aktarılmalıdır (Ö22).

Okullarda nitelikli eğitimin yapılması için devlet okullarına yeterli bütçe ayrılmamaktadır (Ö25).

3.8 Göç ve Etkileri

Okul yöneticileri ve öğretmenler 8 kez göç ve etkileri ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin göç ve göçe dayalı nedenlerden kaynaklandığını belirtmektedirler. Göç ve göçe dayalı sorunlarda öğrenci profilinin değişmesi, demografik yapının değişmesi, kimlik, vatandaşlık, ülkeye göçün fazlalığı,

okullarda Türkçe bilmeyen çocukların sayısının artması ve öğrencilerin çok kültürlülüğüne vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Çok göç güvenliğimiz ve kimliğimizi tehdit etmeye başladı. Diğer sorunların önüne geçti (Y2).

Özellikle görev yaptığım bölge göç alan ve göç veren bölge olması sebebiyle sayılar belli olmaz (Y4).

Okullarda Türkçe bilmeyen öğrenciler artış gösterdiler (Y9).

Öğrenciler farklı kültür ve ekonomik düzeyden olunca iletişim dahil pek çok sorun yaşanıyor (Ö10).

Göçmen öğrenciler için yeterli oryantasyon vb. etkinliklerin olmaması da büyük sıkıntı yaşıyor. Dil bilmeyen öğrenciler öğretmenler ve diğer öğrenciler için büyük sıkıntı yaşıyor (Ö20).

3.9 Ders Süresi ve Akademik Takvim

Okul yöneticileri ve öğretmenler 7 kez ders süresi ve akademik takvimin etkileri ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin ders süresi ve akademik takvime dayalı nedenlerden kaynaklandığını belirtmektedirler. Ders süresi ve akademik takvime dayalı sorunlarda ders saatleri, ders süresinin yetersizliği, tatilin çokluğu ve eğitimin süresine vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Çok fazla ve uzun tatiller var (Y1).

İdareci olarak görürüz müfredatlar ile ders saatleri uyumsuzdur. Öğretmenler konuları yetiştirmekte zorlanırlar (Y8).

Ders saatleri azdır. Tam gün eğitim uygulanmamaktadır (Ö11).

Ders saatinin az oluşu (Ö18).

Eğitim süresinin yarım gün ile sınırlanması da eğitim faaliyetlerinin etkili olarak uygulanmasını etkilemektedir (Ö17).

3.10 Sınıf Geçme ve Sınav Sistemi

Okul yöneticileri ve öğretmenler 7 kez sınıf geçme ve sınav sistemi ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin sınıf geçme ve sınav sisteminden kaynaklandığını belirtmektedirler. Sınıf geçme ve sınav sistemi ilgili sorunlarda ezbercilik, sınıf geçme sistemi, sınavlara dayalı sistem, ölçme değerlendirme merkezinin olmaması, eğitim, ilköğretimden ortaöğretime yeterli nitelikte öğrenci gönderilmemesi, eğitimden çok öğretim yapılması ve öğretmen merkezli uygulamalara vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Sınıf geçme sistemi yok. Eğitim yetersiz ve sistem çökmüş durumda (Ö6).

Sınıf geçmek ve bölüm değiştirmek çok kolay. Zorlama ve gelişme yok (Ö10).

Sınıf geçme tüzüğü 6 ve 7. Sınıfların her şekilde bir üst sınıfa geçebilmesini sağlamaktadır. Çocukların koşulsuz bir üst sınıfa geçebilmesi bana göre son derece sakıncalı bir durumdur (Ö18).

3.11 Teknoloji Kullanımı

Okul yöneticileri ve öğretmenler 7 kez teknoloji kullanımı ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin teknoloji kullanımından kaynaklandığını belirtmektedirler. Teknoloji kullanımı ile ilgili sorunlarda yeni teknolojilerin olmaması, okulların teknolojik eksiklikler, teknolojinin kullanılmaması, yenilik olmaması ve sosyal medyaya vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Okullarda teknoloji eksikliği var. Birçok okulda internet yok. (Y4).

Okullarda yeni teknoloji eksikliği var. Yeni portal eksikliği var (Ö11).

Teknolojinin okulların büyük bir bölümünde olmayışı, öğrencilerin teknolojiyi takip edememesine sebep olmaktadır (Ö12).

3.12 Denetim

Okul yöneticileri ve öğretmenler 6 kez denetim ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin denetimden kaynaklandığını belirtmektedirler. Denetim ile ilgili sorunlarda denetim eksikliğine vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Denetimin tam yapılmadığını düşünüyorum. Derse giren müfettişler öğretmenin tanıdığı (Y1).

Eğitim sisteminde denetim eksikliği vardır. Müfettiş eksikliği bulunmaktadır (Ö2).

Bugün eğitimde denetleme sorunu da yaşanmaktadır. Denetime daha çok önem verilmesi gerekmektedir. Denetim sorunu sadece eğitimde değil diğer birçok alanda da sorun olmaktadır (Ö22).

3.13 Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitimi

Okul yöneticileri ve öğretmenler 5 kez öğretmenlerin hizmetiçi eğitimleri ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlerinin yetersizliğinden kaynaklandığını belirtmektedirler. Öğretmenlerin hizmetiçi eğitimleri ile ilgili sorunlarda eğitici eğitiminin yetersiz olması, hizmet içi eğitimlerin yetersizliği, öğretmenlerin kendini geliştirmemesi ve öğretmenin kendini yenilememesine vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Öğretmenler için hizmetiçi eğitim seminerleri yeterli yapılmıyor. Hep aynı konular. Uzakta olanlar katılamıyor (Ö6).

Hizmetiçi eğitimler zorunu değildir. Çoğu öğretmen katılmamaktadır (Ö9).

Öğretmenlerin hizmetiçi eğitim ve gelişimleri yeterli değildir (Ö11).

3.14 Öğrenci

Okul yöneticileri ve öğretmenler 4 kez öğrenci ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin öğrencilerden kaynaklandığını belirtmektedirler. Öğrencilerle ilgili sorunlarda öğrencilerin kolaylığı, öğrenci profilinin değişmesi, güvenlik, öğrencilerin çok kültürlü olması, toplumsal olaylara duyarsız nesiller ve öğrencilerin öğrenmeye isteksiz olmasına vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Öğrenciler öğrenmeye isteksiz. Gelen öğrenci profilinde sayısal-sözel yeteneklerinde yetersizlik bu da öğrencinin kendini öğrenmeye kapatması (Ö5).

Okulumuz öğrencilerinin düşük geliri ve farklı kültürlerin ailelerinin çocukları olması ulaşmak istediğimiz hedeflere ulaşmamızı engelliyor (Ö8).

Öğrencilerin farklı kültür ve ekonomik düzeyden olunca iletişim dahil pek çok sorun yaşanıyor. Kendilerinden ve gelecekte umutlu olanların sayısı çok az (Ö10).

3.15 Rehberlik

Okul yöneticileri ve öğretmenler 4 kez Psikolojik Danışma ve Rehberlik ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin RPD hizmetlerindeki yetersizlikten kaynaklandığını belirtmektedirler. RPD ile ilgili sorunlarda parçalanmış aile çocukları, danışmanlık hizmetleri ve yetersiz yönlendirmeye vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Ülkemizde beden ve ruh sağlığı bozuk olan o kadar çok öğrenci var ki, okullardaki nöbetçi öğretmenler ve muavinler çaresiz kalmaktadır (Ö14).

İlkokullarda rehber öğretmen olmaması öğretmenin elini kolunu bağlıyor. Rehberlik Araştırma Merkezine gönderilen öğrencilerden yeterli dönüt alınmıyor. Çocuk ihmali had safhada ve sosyal hizmetler etkili çalışmıyor (Ö20).

Mesleki teknik eğitim okullarına yeterli yönlendirmenin yapılmaması ve bu okulların yapısal, eğitimsel yetersizlikleri (Ö25).

3.16 Yasal Düzenlemeler

Okul yöneticileri ve öğretmenler 3 kez yasal düzenlemeler ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin yasal düzenlemelerdeki yetersizlikten kaynaklandığını belirtmektedirler. Yasal düzenlemeler ile ilgili sorunlarda tüzüklerde eksiklikler ve disiplin tüzüğüne vurgu yapılmaktadır

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Yasalara göre hazırlanan tüzüklerin yeterince açık olmamasından kaynaklanan farklı uygulamalar vardır. Hastalık iznini öğretmenler hak olarak görür sonuna kadar kullanır (Y1).

Disiplin yönetmeliği güncel değildir. Cep telefonuna etkisiz kalıyoruz (Ö11).

Milli eğitim yasasında bulunan bazı maddeler eğitimimizin dünyadaki gelişmelere uyum sağlamasını engellemekte ve zamanında yapılması gereken tadilatların yapılmasını engellemektedir (Ö26).

3.17 Üniversiteye Giriş

Okul yöneticileri ve öğretmenler 2 kez üniversiteye giriş ile ilgili sorunlardan söz ederek KKTC eğitim sisteminde önemli sorunlardan birinin üniversiteye giriş ile düzenlemelerdeki yetersizlikten kaynaklandığını belirtmektedirler. Üniversiteye giriş ile ilgili sorunlarda üniversitede ihtiyaç fazlası bölümlere öğrenci alınması ve yükseköğretime geçişte elemenin olmamasına vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilgili olarak katılımcılar aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:

Çok sayıda işsiz üniversite mezunu var. Nitelik açısından zayıf mezunlar var. Bölüm açarken ve öğrenci alırken ülke ihtiyacı göz önünde bulundurulmamaktadır (Ö13).

Öğrenciler zaten "ne de olsa üniversiteye alınıyorum" diye düşündüğünden öğrenmesine gerek olmadığını düşünür (Ö14).

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada KKTC eğitim sistemi içerisinde yer alan ilköğretim, genel ortaöğretim ve mesleki teknik eğitimde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin KKTC eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine göre KKTC eğitim sisteminin başlıca sorunları; öğretmenlerle ilgili sorunlar, fiziki yapı ve donanım eksikliği, politik nedenler, yönetsel sorunlar, eğitim programı, aile, okul finansmanı, göç ve etkileri, ders süresi ve akademik takvim, sınıf geçme ve sınav sistemi, teknoloji kullanımı, denetim, öğretmenin hizmet içi eğitimi, öğrenci, rehberlik, yasal düzenlemeler, üniversiteye giriş olarak belirlenmiştir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin en çok öğretmenlerle ilgili sorunları göstermeleri sistemin en önemli ögesi öğretmenin önemini ortaya koymaktadırlar. Öğretmen eğitimi denildiğinde eğitim fakültelerine seçim sürecinden hizmet içinde eğitilmesine uzun bir süreç anlaşılmalıdır. KKTC'de öğretmen olabilmek için 1985 yılında kabul edilmiş olan öğretmenler yasasına göre ilköğretimde Atatürk Öğretmen Akademisi mezunu olmak gerekmektedir. Ortaöğretim ve mesleki eğitimde ise dört yıllık bir fakülte ve pedagoji sertifikası yeterlidir (MEKB, 2018). Kamu Hizmeti Komisyonu'nun yaptığı sınavda belirlenen kontenjana girildiğinde atama yapılmaktadır. Hizmet içi eğitimler ise zorunlu değildir. Ancak hizmet içi eğitim yükselmelerde dikkate alınır. Öğretmenlik sınavı iki oturumdan oluşmaktadır. İlk oturumda anayasa, öğretmenler yasası ve eğitim bilimleri soruları yer almaktadır. İkinci oturum alan bilgisi sınavıdır. Anayasa 100 puan, öğretmenler yasası 200 puan, eğitim bilimleri 100 puan ve alan bilgisi 600 puandır. Toplam 1000 puan üzerinden en az 600 puan almak zorunludur. Okul müdürü ya da muavini olmak isteyenler için hizmet içi eğitimin en yüksek katkısı 650 puan içinde 150 puandır (KHK, 2018). Görüldüğü gibi öğretmen olmak için gerekli olan sınavda eğitim bilimleri ağırlığı çok düşük düzeydedir. KKTC'deki üniversite sayısı düşünüldüğünde

ister eğitim fakültesi mezunu olunsun ister alan dışı olunup pedagoji sertifikası alınsın staj süresi yeterli olmamaktadır. Öğretmen adayları yeterli uygulama olanaklarına sahip değildirler. Öğretmen olduktan sonra da yeterli desteği sağlayacak olanaklardan yoksundurlar.

Okullarda fiziki yapı ve donanım okulun fiziksel çevresini oluşturmaktadır. Fiziksel çevre bir öğrenme ortamıdır ve öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde etkilidir (Aydoğan, 2012; Al Şensoy ve Sağsöz, 2015). Fiziki yapının ve donanımın güçlendirilmesinde Bakanlık Merkez örgütünün de görevleri bulunmaktadır. Bu ihtiyaçların zamanında giderilmesi gerekmektedir. KKTC gibi kurak bir ülkede kışın yağışların çokluğu okullarda sorunlara neden olmuştur.

Eğitim politikalarına ilişkin sorunlar genel olarak politik sistemden kaynaklı olarak görülmektedir. Sık seçimler, koalisyon hükümetleri, aynı partiden olsa bile bakan değişimleri eğitimi etkilemektedir. Eğitime ilişkin temel reformlar, hazırlanması ve uygulanması politik süreçleri içerdiği için politik desteği gerektirmektedir (Moe ve Wiborg, 2017). Halbuki Sarıbaş ve Babadağ, (2015) eğitim politikasının ulusal bir proje olduğu belirtmektedirler. Eğitim politikası geçmişin izlerini taşımalı, bugünün gereksinimlerini karşılamalı ve geleceğe yönelik olmalıdır. Eğitim politikası sürdürülebilir, kapsayıcı ve geliştirilebilir olmalıdır. İdeolojileri farklı olsa da her ülkenin ulusal bir eğitim politikası vardır. Eğitim politikası, üç ana nedenden ötürü diğer kamu hizmetlerinden farklıdır. Bu farklılık öğretmen sendikalarının eşitliği ve gücü, sınıfın opaklığı ve yavaş sonuçlardan kaynaklanır. Öğretmen sendikaları neredeyse her ülkede diğer ekonomik sektörlerdeki paydaş ve sendikalardan daha örgütlü ve politik olarak daha güçlüdürler (Bruns ve Schneider, 2016).

Öğrenme çıktılarını etkilemek için, reformların öğretmenlerin kayda değer özerkliğe sahip olduğu ve reformcuların uygulamayı izlemek için sınırlı bir yeterliliğe sahip olduğu sınıf düzeyinde değişiklik üretmesi gerekir. Kalite reformları, yıllarca tam olarak uygulanmaması ve faydalanıcıları ve politika yapıcılarını reform etmeye yatkın olan öğrenme veya istihdam edilebilirlik üzerinde etkiler yaratması yıllar alır; reform kabul aşamasındaki kaybedenler, uygulama sırasında reformları baltalamak için önemli bir kapsamdadır. Bu ayırt edici özelliklerin iki önemli politik sonucu bulunmaktadır. İlk olarak, öğretmen onayı veya katılım, uygulama için çok önemlidir. İkincisi, reformcuların en azından orta vadede reform öncesi paydaşların işbirliğine ihtiyacı bulunmaktadır (Bruns ve Schneider, 2016).

KKTC okul sisteminde öğretmenler yasası gereği okul yönetiminden sorumlu kişi okul müdürüdür. Literatürde de okul yöneticilerinin, okulun etkililiği ve verimliliği açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır. Çünkü okul yöneticileri, sahip oldukları bilgi ve becerilerle okulun geleceğini planlamakta, yönünü belirlemekte ve okuldaki değişim çabalarını yönlendirmektedir (Garies ve Tschannen-Moran, 2005). Okul yöneticileri, okulda meydana gelebilecek olası çatışmaları önlemek için çaba gösterirler. Buna rağmen, okul içinde çatışma olursa, bu çatışmayı okulun amaç ve hedeflerine uygun yönetmelidirler (Titrek, Maral ve Barut Kızılkaya, 2015).

Eğitim programı ve akademik nedenlerle ilgili sorunlar da ders saati süresinin yetersizliği, programların düzensizliği, müfredatın yenilenmemesi, müfredatın tüm okullarda aynı olması, okulöncesi programlar, yabancı dil öğretimi, müfredatın ders saatleriyle uygunsuzluğu, tatilin çokluğu, yaratıcılığın olmaması ve ilkokullarda öğretim yapılmaması şeklindedir. KKTC’de blok ders uygulaması yapılmaktadır. Her blok dersten sonra öğretmenin diğer sınıfa gitmesi zaman kaybına neden olmaktadır. Yalar ve Yanpar Yelken (2009), blok ders uygulamasının öğrenmeyi olumsuz etkilediğini bulmuşlardır. Her ders saati sonrası yeterli teneffüsün verilmesi akademik başarıyı olumlu etkileyecektir.

KKTC eğitim sisteminde 2016 yılında temel eğitim programı geliştirme projesi kapsamında ilkokul ve ortaokul programları yenilenmeye başlanmıştır. Bu projenin gerekçesinde, KKTC’de temel eğitim düzeyinde uygulanan tutarlı bir temel eğitim programının bulunmadığı ve derslerin, genellikle ders kitapları doğrultusunda işlendiği belirtilmektedir (MEKB, 2016).

Çocuklar farklı aile yapılarına ve yaşantılarına sahip olsalar da çocuklarının akademik başarısını ve okula yönelik tutumlarını destekleme açısından önemli bir role sahiptirler. Okul, aile ve toplum ortaklıkları geliştirmek için birçok neden var. Ortaklıklar okul programlarını ve okul ortamını iyileştirebilir, aile hizmetleri ve destek sağlayabilir, ebeveynlerin becerilerini ve liderliğini artırabilir, aileleri okuldaki ve toplumdaki diğer insanlarla bağlayabilir ve öğretmenlere çalışmalarında yardımcı olabilir. Ancak, bu tür ortaklıklar kurmanın ana nedeni, tüm gençlerin okulda ve daha sonraki yaşamlarında başarılı olmalarına yardımcı olmaktır (Epstein ve diğerleri, 2002).

Okula aktarılan ve okulu finanse edecek kaynak kıttır. Ancak okuldan çağın gereklerine uygun olarak nitelikli, eksiksiz eğitim ve öğretim yapması beklenmektedir. Okullar kendilerine aktarılan yetersiz kaynaklara okulu ayakta tutabilmek için ek kaynaklar yaratmak durumunda kalmışlardır (Hoşgörür ve Arslan, 2014).

Göç, temelde sosyal bir hareket olmasına karşın, ekonomik yaşamdan kültüre kadar hayatın her yönünü etkileyen temel değişim araçlarından birisi olmuştur. Göç, özünde “yer değiştirme hareketi” olarak tanımlansa da toplumun sosyal, kültürel, ekonomik, politik yapısı ile yakından ilişkili olup, onu derinden etkileyen bir sosyal olay olarak da ortaya çıkmıştır (Sayın, Usanmaz ve Aslangiri, 2016). Göçmen çocuklar, göç süreci ve sonuçlarından oldukça etkilenmektedir. Göç eden ailelerin istihdam, eğitim, sağlık, barınma, sosyalleşme ve güvenlik gibi sorunları dolaysız çocuklara yansımaktadır. Göç edilen ülkede karşılaşılan sorunlar ve koşullar çocuklar için de zor olmaktadır ve bu durum çocukları göç ettiği ülkede dezavantajlı hale getirmektedir. Göçmen ailelerin düşük eğitim düzeyi, yoksulluk, sosyal güvenlikten yoksunluk, kültürel farklılık gibi değişkenler, göçmen çocukların uyumunu zorlaştırmaktadır. Eğitim, göçmen çocuğun yeni ülkesindeki yaşamında önemli bir rol oynar. Bununla birlikte ev sahibi ülke de göçmenlerin niteliğinden hem sosyal hem de ekonomik açıdan etkilenmektedir. Burada önemli olan farklı kültürel ve bireysel özellikteki çocukların farklılıklarının değerlendirilmesi ve bu farklılıkların eğitim sistemini zenginleştirmesidir. (Ereş, 2017).

Yöneticiler ve öğretmenler ders süresi ve akademik takvime dönük sorunlardan bahsetmektedirler. KKTC’de akademik takvim Eğitim Bakanlığı ile eğitim sendikalarının ortak kararı ile belirlenmektedir. Bir ders saati 40 dakikadır. Yıldız ve Kılıç (2018), program değişikliğinde öğretmenlerin, sürenin yetersizliğinden dolayı, etkinlikleri yetiştiremediğini belirtmektedirler.

Uygulanan sınav, eğitim sistemini geliştirmeye dönük etkili geri bildirim vermekten uzaktır. Eğitim süreçleri, aileler ve öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri vardır. Sınav ve bunun geliştirdiği dersane sistemi sınıflardaki eğitim-öğretimin ve ölçme değerlendirme uygulamalarının belirleyicisi haline gelmiştir. Buna rağmen katılımcıların yaklaşık yarısının sınavı yine de bir çözüm olarak görmesi dikkat çekmektedir (Büyüköztürk, 2016).

Okullar artan bir şekilde teknolojiye yatırım yapmaktadırlar. Öğretimde teknoloji kullanımı öğrenmenin etkili olmasını sağlamaktadır (Li, 2007). Ancak bulgular öğretmenlerin teknoloji, pedagoji ve alan etkileşimi konusunda mesleki gelişime ihtiyaç duyduklarını ve teknolojinin öğretime entegrasyonu konusunda deneyimleri, aldıkları eğitim ve eğitim düzeylerinin yeterli konusundaki düşüncelerini etkilediği görülmüştür (Çırak ve Demir, 2014).

Eğitimde denetim, eğitim öğretim yaşantılarını nitelikli hale getirmek için bir araçtır (Yılmaz, Altun, Uygun ve Hoşgörür, 2016). Denetim açık aramak değildir. Eğitim sisteminde yeterli sayıda denetmen bulundurulmalı ve çağdaş denetim yaklaşımları ile sistemin etkililiği sağlanmalıdır.

Öğretmenlerin kendilerini yenileyebilmeleri için hizmetiçi eğitimlere gerek bulunmaktadır. Ancak hizmet içi eğitim programlarını planlanma, uygulanma ve değerlendirme sürecinde yaşanan problemler öğretmenlerin hizmet içi eğitime ilişkin olumsuz tutumlar geliştirmelerine neden olmaktadır (Karasolak, Tanrıseven ve Konokman, 2013). KKTC’de hizmetiçi eğitim ihtiyaç analizlerine dayalı olmalıdır.

KKTC eğitim sisteminde öğrencilere, PDR hizmetlerine ve yasal düzenlemelerin yetersizliklerinden kaynaklanan sorunlar da bulunmaktadır. Öğrenci profilinin değişmesi ve öğrencilerin isteksizliği, ilkokullarda PDR hizmetlerinin olmayışı, yasal mevzuatta eksiklik veya birbiriyle çelişen maddelerin olması önemli sorundur. KKTC’de üniversite sayısının hızla artması özellikle KKTC liselerinden mezun olanların, bir giriş sınavına girmeden, kolayca üniversiteye gitmelerinin yolunu açmıştır.

Okul yönetici ve öğretmenlerin KKTC eğitim sisteminin sorunlarına yönelik olarak oldukça duyarlı oldukları görülmüştür. Eğitim politikasını belirleyiciler okul yöneticileri ve öğretmenlerle etkileşim halinde olmalıdırlar. Bu etkileşim sorunların belirlenmesini kolaylaştıracaktır. Sistemin küçük olması çözümünde etkili bir biçimde uygulanmasını sağlayacaktır. KKTC eğitim sistemin sorunlarını belirlemeye dönük sistemin diğer paydaşları ile de araştırmalar yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Abbasoğlu, S. (2016). *Özel Eğitim ve Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan İlkokullarda Özel Eğitim Hizmetlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Abbasoğlu, Ş. (2015). *Ortaokul Türkçe Dersi Yazılı Sınav Sorularının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Ağdelen, B. (2005). *İlköğretim Okullarında Yönetim Süreçlerinin İşleyişine İlişkin Olarak Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi (Güzelyurt Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Akşahin, H. (2017). *İlkokulların Finansal Kaynak Sorunları ve Bu Sorunların Aşılması İçin Yapılan Stratejilerin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Aktunç, E. (2010). *Sınıf Öğretmenlerinin Drama Yöntemini Kullanma Durumları ve Matematik Öğretiminde Uygulanmasına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Alışkan, E. E. ve Güneylı, A. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Türkçe Dil Etkinliklerine İlişkin Görüşleri: Lefkoşa Örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(3), 348-371
- Alibaba Erden, H. ve Ozer, B. (2013). Identifying Professional Teaching Standards Using Rasch Model Analysis: The Case of Northern Cyprus. *Eurasian Journal of Educational Research*, 53, 175-196.
- Al Şensoy, S. ve Sağsöz, A. (2015). Öğrenci Başarısının Sınıfların Fiziksel Koşulları ile İlişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(3), 87-104
- Altaylı, Y. (2016). *Mesleğine Yeni Başlamış İlkokul Öğretmenlerinin Yönetimsel ve Kıdemli Öğretmen Desteğine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Alp, M. (2005). *İlkokul Yöneticilerinin Etkilliliği ve Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Argün, Ş. (2015). *İlkokul Döneminde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan ve Olmayan Ebeveynlerin Kaynaştırmaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Arslan, M. (2013). *Rehber Öğretmenlerin Rehberlik Hizmetlerini Sunarken Karşılaştıkları Problemlere Yönelik Durum Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Aşıksoy, İ. (2013). *KKTC Devlet Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Okul Müdürlerinin Motive Edici Davranışları Gösterme Becerilerine İlişkin Karşılaştırmalı Öğretmen Görüşleri (Lefkoşa Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Aydoğan, İ. (2012). Okul Binalarının Özellikleri ve Öğrenciler Üzerine Etkileri. *Milli Eğitim*, 193, 29-43
- Bakır, S. (2015). *Okul Yöneticilerinin Yönetime İlişkin Narsistik Özelliklerinin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

- Baskan, G. A. ve Ayda, N. K. (2018). A Case Study on The Problems of Teacher Training System Based on The Opinions of Faculty Members, School Administrators, Teachers, and Unionists in North Cyprus. *Education Sciences*, 8(3), 1-27.
- Basmacı, A. (2013). *KKTC'de Özel Eğitim Merkezi Yönetici Düşünce ve Davranışlarının Öğretmenlerin Motivasyonuna Etkisine İlişkin Durum Değerlendirmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Baş, Ç. (2016). *4. ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Fen Eğitimine Yönelik Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları ve Görüşlerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Baysen, E., Güneylü, A. ve Baysen, F. (2012). Kavram Öğrenme-öğretme ve Kavram Yanılgıları: Fen Bilgisi ve Türkçe Öğretimi Örneği. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 1(2), 108-117
- Bengihan, R. (2006). *İlkokul Denetmenlerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Bilgin, H. (2005). *KKTC'de İlkokullarda Çağdaş ve Demokratik Eğitimde Teftiş*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Bruns, B. ve Schneider, B. R. (2016). *Managing the Politics of Quality Reforms in Education: Policy Lessons From Global Experience*. 1.1.2018 tarihinde <http://report.educationcommission.org/wp-content/uploads/2017/01/Managing-the-Politics-of-Quality-Reforms.pdf> adresinden alınmıştır.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). Sınavlar Üzerine Düşünceler. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 345-356.
- Can, B. (2015). *Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ile İlgili Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri (KKTC Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Cangül, T. (2018). *K.K.T.C. Lefkoşa Bölgesinde Yaşayan 8-10 Yaş Grubu İlkokul Öğrencilerinin Beslenme ile Yaşam Tarzı Örüntüsünün Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Conkbayır, E. (2015). *Hizmetiçi Eğitim Çalışmalarının Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine Yönelik Yönetici ve Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Çakıcı, A. (2005). *KKTC Lise Gençliğinde Madde Kullanım Sıklığı ve Nedenleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Çakıcı, E., Çakıcı, M., Eş, A. ve Ergün, D. (2014). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Üniversite Öğrencileri Arasında Madde Kullanım Yaygınlıkları ve Risk Etkenleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 15, 108-115
- Çırak, S. ve Demir, S. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin Teknolojinin Öğretime Entegrasyonundaki Öğretmen Yeterliklerine İlişkin Görüşlerinin İrdelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(1), 99-113
- Dağlı, Ö. (2009). *Okulunda Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan ve Uygulanmayan Okul İdarecileri ve Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

- Dağsever, H. (2007). *Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlıklarının Yeterlilik Düzeyleri ve Yönetici Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Dericioğlu, S. (2016). *Okul Yöneticilerinin Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Sorunların Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Erden, H. (2018). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sistemi*. Editör, Ali Balcı. Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri, ss. 609-638, Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Erden, H. (2016). Qualification Journey in Teacher Training: Case in Northern Cyprus. *Eurasian Journal of Educational Research*, 65, 91-110.
- Epstein, J. L., Sanders, M. G., Simon, B. S., Salinas, K. C., Jansorn, N. R. ve Voorhis, F. L. V. (2002). *School, Family, and Community Partnerships: Your Handbook for Action* (Second edition). Thousand Oaks, California: Corwin Press.
- Ereş, F. (2017). Türkiye’de Göçmen Eğitimi Sorunsalı ve Göçmen Eğitiminde Farklılığın Yönetimi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 17-30.
- Erkurt, H. (2017). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin ve Denetmenlerin Denetim ve Performans Değerlendirme Sistemi Hakkındaki Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Gareis, C. R. ve Tschannen-Moran, M. (2005). *Cultivating Principals' Sense of Efficacy: Supports that Matter*. Paper to be presented at the annual meeting of the University Council for Educational Administration, Nashville, TN. <http://coe.ksu.edu/ucea/2005/TschannenUCEA2005.pdf>.
- Günsel, S. İ. (1994). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Okulöncesi Eğitimde Çağdaş Yapılanma Yöntemleri*. Doktora Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Honca, A. (2012). *KKTC Ortaöğretim Kurumlarındaki Eğitim Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Karşılaşılan Disiplin Sorunlarına Yönelik Çözüm Yaklaşımları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Hoşgörür, V. ve Arslan, İ. (2014). Okul Örgütünün Finansal Kaynaklarının Yönetimi Sorunu (Yatağan İlçesi Örneği). *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 91-102
- Isman, A., Yaratan, H. ve Caner, H. (2007). How Technology is Integrated into Science Education in a Developing Country: North Cyprus case. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 6 (3), 1303-6521
- Karahanoğlu, S. (2015). *KKTC Eğitim Sistemindeki Güncel Sorunların Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa
- Keskinoğlu, D. A. (2007). *Okul Yöneticilerinin Görüşüne Göre Öğretmenlerin Sınıfta Ders Zamanını Yönetim Becerilerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- KHK (2018). 2005 Öğretmenler Sınav Tüzüğü. 26.12.2018 tarihinde http://mevzuat.kamunet.net/mmd/tuzukler_htm/o/2005_ogretmenler_sinav_tuzugu.pdf adresinden alınmıştır.
- Karasolak, K., Tanrıseven, I. ve Konokman, G. Y. (2013). Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (3), 997-1010
- Konti, F. (2007). *İlkokullarda Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Uygulamalarına Yönelik Öğrenci ve Öğretmen Algıları (Gazimağusa Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

- Köşker, A. (2006). *KKTC Ortaokullarında Öğrencilerin Motivasyonlarını ve Dikkat Algulamalarını Etkileyen Faktörler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Li, Q. (2007). Student and Teacher Views about Technology: A Tale of Two Cities? *Journal of Research on Technology in Education*, 39(4), 377-397
- McAllister, P. (2018). A Teacher's Perspective on What's Wrong with Our Schools. *CATO Journal*, 35(1), 225-245. 26.12.2018 tarihinde <https://object.cato.org/sites/cato.org/files/serials/files/cato-journal/2018/2/cato-journal-v38n1-chapter-12.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Menteş, R. (2012). *Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirme Uygulamalarının Belirlenmesi ve Hizmetiçi Eğitim İhtiyaçlarının Saptanması*. Yayınlanmamış Yüksel Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- MEKB (2018). 25/1985 Sayılı Öğretmenler Yasası. 24.12.2018 tarihinde <http://www.mebnet.net/sites/default/files/yasalar/25-1985.pdf> adresinden erişilmiştir.
- MEKB (2016). Temel Eğitim Programı. 11.10.2018 tarihinde <http://tepgp.emu.edu.tr/TEPGPg.pdf> adresinden alınmıştır.
- Mertkan, S. (2010). *Leadership Capacity Building for Sustainable Educational Reform in the Turkish Republic of Northern Cyprus*. EdD Thesis, University of Nottingham
- Moe, T. M. ve Wiborg, S. (2017). *The Comparative Politics of Education: Teachers Unions and Education Systems across the World*. New York: Cambridge University Press.
- Mutluoğlu, S. (2007). *İlkokullardaki Zorbalık Türleri ve Oranları (Girne Bölgesi)*. Yayınlanmamış Yüksel Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Onur, B. (1994). Türk Eğitim Sisteminin Özellikleri. *Eğitim ve Bilim*, 18(93), 9-17.
- Ozdamlı, F. ve Uzunboylu, H. (2014). M-learning Adequacy and Perceptions of Students and Teachers in Secondary Schools. *British Journal of Education Technology*, 46(1), 159-172.
- Özberk, K. (2015). *Ortaöğretim Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Durumlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksel Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Özyolcu, E. (2015). *Eğitim Yönetimi Temelinde Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Aşırı İş Yükü, Tükenmişlik ve Sosyal Destek Durumlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksel Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Pastırmacıoğlu, Ö. (2005). *Öğretmen Teftişine Yönelik Karşılaştırmalı Değerlendirme*. Yayınlanmamış Yüksel Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Patton, M. Q., (2014) *Qualitative Research & Evaluation Methods: Integrating Theory and Practice (4th Edition)*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Sarıbaş, S. ve Babadağ, G. (2015). Temel Eğitimin Temel Sorunları. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 3(1), 18-34.
- Saygı, M. (2007). Kuzey Kıbrıs'ta Özel Eğitim ve Kaynaştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 1, 53-64. 7.11.2018 tarihinde <http://talimterbiye.mebnet.net/Dergi/3.pdf> adresinden alınmıştır.
- Sayın, Y., Usanmaz, A. ve Aslangiri, F. (2016). Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(31), 1-13.
- Seyhani, M. (2006). *KKTC İlkokul Öğretmenlerine Uygulanan Ödül-ceza Politikaları İle İlgili Yönetici ve Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksel Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Seyhani, M., Özder, H. Konedraı, G. (2009). KKTC İlkokul Öğretmenlerine Uygulanan Ödül -ceza Politikalarının Değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(57), 109-131

- Sezer, V. (2013). *Lefkoşa'daki Liselerde Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programlarının Niteliğine İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Tabaklar, F. (2017). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterliklerinin Belirlenmesi (KKTC Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Tekyıl, D. (2003). *İlkokullarda Yönetici Davranışlarının Öğretmenlerin Verimliliğine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Tepav (2012). *KKTC Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Kurumsal ve Fonksiyonel Analizi*. https://www.tepav.org.tr/upload/files/1455008657-6.KKTC_Milli_Egitim_Genclik_ve_Spor_Bakanligi_Kurumsal_ve_Fonksiyonel_Analizi.pdf
- Titrek, O., Maral, M. ve Barut Kızılkaya, D. (2015). Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okul yöneticilerinin kullandıkları çatışma yönetimi stratejileri. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 1734-1755.
- Tok, G. (2014). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Ebeveynlerinden Algıladıkları İnternet Bağımlılığı Durumlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Yalar, T. ve Yanpar Yelken, T. (2009). Liselerde Blok Ders Uygulamasının İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 263-278
- Yalın, S. S. (2007). *İlköğretim Okul Yöneticileri ve Sınıf Öğretmenlerinin Ölçme Değerlendirme Uygulamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Yazıcı, H. (2012). *Ortaöğretimde Öğrenci Güvenliğinin Okul Yöneticileri, Öğretmenler ve Velilerin Görüşlerine Göre Karşılaştırmalı Durum Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Yaratan, H., Isman, A., Alibaba Erden, H., Caner, H. ve Canan, O. (2008). Evaluation of the Intelligent Classes in North Cyprus. In J. Luca & E. Weippl (Eds.), *Proceedings of ED-MEDIA 2008--World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications* (pp. 117-122). Vienna, Austria: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). 23.10.2018 tarihinde <https://www.learntechlib.org/primary/p/28384/>. adresinden erişilmiştir.
- Yenen, E. (2018). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Ders Denetimlerin Öğretmen Performansına ve Veli Memnuniyetine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Yıldız, V. A. ve Kılıç, D. (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri: Bir Meta-sentez Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 22(Özel Sayı), 2115-2127
- Yılmaz, T., Altun, B., Uygun, H. ve Hoşgörür, V. (2016). Eğitim Denetimine İlişkin Türkiye'de Yayımlanmış Makalelerin Değerlendirilmesi. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 47-63. <http://dx.doi.org/10.21666/mskuefd.09324>
- Yitik, A. (2016). *Okulöncesi ve İlköğretim Kurumlarındaki Yöneticilerin Siber Zorbalık ve Okul Güvenliğine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.